

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 29 lutego 2016 r.

Pozycja 126

POSTANOWIENIE

z dnia 21 maja 2015 r.

Sygn. akt Ts 22/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej Sp. z o.o. w sprawie zgodności:

art. 23 ust. 2 zdanie drugie ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2013 r. poz. 1203, ze zm.) z art. 47, art. 51 ust. 1, 2 i 5 oraz art. 64 ust. 1 w zw. z: art. 2, art. 7 i art. 87 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 13 stycznia 2015 r. (data nadania) Sp. z o.o. (dalej: skarżąca) zakwestionowała zgodność art. 23 ust. 2 zdanie drugie ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2013 r. poz. 1203, ze zm.; dalej: u.k.r.s.) z art. 47, art. 51 ust. 1, 2 i 5 oraz art. 64 ust. 1 w zw. z: art. 2, art. 7 i art. 87 ust. 1 Konstytucji.

Skargę konstytucyjną sformułowano w związku z następującą sprawą. W dniu 29 lipca 2013 r. skarżąca złożyła wniosek o dokonanie zmiany w Krajowym Rejestrze Sądowym (dalej: KRS) z powodu zmiany wielkości posiadanych udziałów przez jej współnika, co wynikało ze zbycia przez niego części udziałów na rzecz jej pracownika. W dniu 21 sierpnia 2013 r. Referendarz Sądu Rejonowego w G. (dalej: Referendarz Sądu Rejonowego w G.) zobowiązał skarżącą do uzupełnienia braków formalnych wniosku przez przedstawienie w terminie 7 dni umowy lub umów świadczących o skutecznym zbyciu udziałów. W dniu 2 września 2013 r. skarżąca złożyła pismo procesowe, w którym przekonywała, że brak jest podstaw do tego, by sąd żądał przedstawienia umowy zbycia udziałów. W piśmie tym skarżąca wniosła także (z „ostrożności procesowej”) o przedłużenie terminu do przedłożenia takiej umowy. Na podstawie pisma skarżącej Referendarz Sądu Rejonowego w G. przedłużył ten termin do 13 września 2013 r. Ponieważ jednak skarżąca nie uzupełniła wniosku, Referendarz Sądu Rejonowego w G. oddalił go postanowieniem ze stycznia 2014 r. Na to orzeczenie skarżąca złożyła skargę, w wyniku czego utraciło ono moc. Jednakże postanowieniem z kwietnia 2014 r. Sąd Rejonowy w G. (dalej: Sąd Rejonowy w G.) ponownie oddalił wniosek o dokonanie zmiany wpisu. Postanowieniem z sierpnia 2014 r.,

doręczonym skarżącej 17 października 2014 r., Sąd Okręgowy w G. oddalił apelację skarżącej od postanowienia z 7 kwietnia 2014 r.

Zdaniem skarżącej art. 23 ust. 2 zdanie drugie u.k.r.s. narusza jej konstytucyjne prawa podmiotowe wyrażone w art. 47, art. 51 ust. 1, 2 i 5 oraz art. 64 ust. 1 Konstytucji w zakresie, w jakim „umożliwia sądowi rejestrowemu nakazanie złożenia do akt rejestrowych – powszechnie dostępnych, dokumentów, których złożenie nie zostało przewidziane przepisami prawa (w tym wypadku umowy zbycia udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością) zamiast aktualnej listy wspólników, co wynika z przepisów Kodeksu Spółek Handlowych, w przypadku powzięcia »uzasadnionych wątpliwości« (przez co wprowadza się »swoistą kontrolę« sądu rejestrowego nad czynnościami spółki i wspólników, a nadto pojęcie »uzasadnionych wątpliwości« jest niedookreślone, a co za tym idzie pozostawia znaczny »luz decyzyjny dla sądu rejestrowego«)”. Ze wskazanych w skardze konstytucyjnych wzorców kontroli skarżąca wywodzi „prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym”, „prawo do ochrony informacji dotyczących osoby i umożliwienie ich ujawnienia wyłącznie na podstawie ustawy”, „zakaz pozyskiwania gromadzenia i udostępniania innych informacji o obywatelach niż niezbędne w demokratycznym państwie prawa przez organy władzy publicznej” oraz „prawo do ochrony własności i innych praw majątkowych”. Ponadto, w przekonaniu skarżącej art. 23 ust. 2 zdanie drugie u.k.r.s. jest niezgodny z art. 2, art. 7 i art. 87 ust. 1 Konstytucji, które „potwierdzają, że Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawa działającym na podstawie i w granicach prawa”.

25 lutego 2015 r. (data nadania) skarżąca nadesłała do Trybunału Konstytucyjnego pismo, w którym powołała się na analogiczny wniosek o zmianę w KRS (złożony przez jej pełnomocnika w sprawie innego podmiotu zarejestrowanego w KRS prowadzonym przez Sąd Rejonowy w G.) i wydane w tamtej sprawie postanowienie tego sądu. Na tej podstawie powtórnie podkreśliła, że „art. 23 ust. 2 zdanie drugie [u.k.r.s.] (...) w zakresie, w jakim (...) umożliwia sądowi rejonowemu nakazanie złożenia do akt rejestrowych umów zbycia udziałów, jest niekonstytucyjny i w trakcie jego stosowania ten sam sąd różnie go stosuje”. Jak bowiem wskazała skarżąca, Sąd Rejonowy w G. w analogicznym przypadku „bez wzywania wnioskodawcy do przedstawienia umów zbycia udziałów dokonał wpisu w KRS w postaci zmiany wspólników”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji przedmiotem skargi konstytucyjnej jest przepis (norma prawna), na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekły ostatecznie o wolnościach lub prawach albo o obowiązkach skarżącego określonych w Konstytucji. Na etapie wstępnej kontroli Trybunał bada, czy skarga spełnia warunki formalne określone w art. 46-48 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK), czy postawione w niej zarzuty nie są oczywiście bezzasadne (art. 36 ust. 3 w zw. z art. 49 ustawy o TK), a także czy nie występuje okoliczność wskazana w art. 39 ust. 1 pkt 1 lub ust. 3 ustawy o TK.

Skarżąca uważa, że art. 23 ust. 2 zdanie drugie u.k.r.s. narusza przysługujące jej prawa podmiotowe gwarantowane w art. 47, art. 51 ust. 1, 2 i 5 oraz art. 64 ust. 1 Konstytucji, a także jest niezgodny z art. 2, art. 7 i art. 87 ust. 1 Konstytucji, ponieważ jej zdaniem przepisy ustawy z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1030, ze zm.; dalej: Kodeks spółek handlowych) „w sposób wyraźny i precyzyjny określają, jakie dokumenty należy złożyć do sądu rejestrowego w związku ze zmianą w strukturze właścicielskiej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością”. Naruszenie to polega na obciążeniu skarżącej dodatkowym – niewynikającym z przepisów Kodeksu spółek

handlowych – obowiązkiem złożenia do sądu rejestrowego umowy zbycia udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, co „generuje dodatkowe, zbędne koszty po stronie wspólnika”. Jak podkreśla skarżąca, „patrzac od strony wspólników [spółki z ograniczoną odpowiedzialnością], ujawnienie »wrażliwych« danych o ich finansach (cena nabycia/zbycia udziałów) może niestety rodzić również zjawiska społecznie niechciane – kryminogenne. (...) [W] przypadku składania do akt umów zbycia [udziałów], gdzie są numery rachunków bankowych, występuje nieuzasadnione obniżenie standardów bezpieczeństwa i ochrony własności osób fizycznych”. Skarżąca podnosi, że w jej sprawie „zostało naruszone prawo (...) [wspólnika spółki z ograniczoną odpowiedzialnością] do jego praw majątkowych poprzez bezprawnie nałożony obowiązek przedstawienia dokumentów niewymaganych w ustawie i w ramach niezgodnej (...) »swoistej kontroli« sądu rejestrowego nad czynnościami wspólników i spółki przy obrocie udziałami stanowiącymi majątek osobisty obywatela Rzeczypospolitej Polskiej”.

Artykuł 23 u.k.r.s. określa zakres kognicji sądu rejestrowego. Zgodnie z jego ust. 1 „[s]ąd rejestrowy bada, czy dołączone do wniosku dokumenty są zgodne pod względem formy i treści z przepisami prawa”. Stosownie do art. 23 ust. 2 zdanie pierwsze u.k.r.s., w brzmieniu obowiązującym od 1 grudnia 2014 r., „[s]ąd rejestrowy bada, czy dane wskazane we wniosku o wpis do [KRS] w zakresie określonym w art. 35 pkt 1 i 2 oraz art. 38 pkt 1 lit. h są prawdziwe”. W świetle zaś zakwestionowanego art. 23 ust. 2 zdanie drugie u.k.r.s. „[w] pozostałym zakresie sąd rejestrowy bada, czy zgłoszone dane są zgodne z rzeczywistym stanem, jeżeli ma w tym względzie uzasadnione wątpliwości”.

Trybunał ponownie przypomina, że ze skargi konstytucyjnej może skorzystać tylko ten, czyje konstytucyjne prawa podmiotowe zostały naruszone. Dlatego też ustawodawca wymaga, aby skarga ta zawierała wskazanie nie tylko ostatecznego orzeczenia o konstytucyjnych wolnościach lub prawach skarżącego (art. 47 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK), ale także określenie sposobu ich naruszenia (art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK). Tylko tak skarżący może bowiem wykazać, że przepis, wobec którego domaga się stwierdzenia niezgodności z Konstytucją, narusza przysługujące mu konstytucyjne prawa podmiotowe. W przeciwnym razie ochrona przyznana w art. 79 ust. 1 Konstytucji nie przysługuje skarżącemu.

Trybunał zauważa, że sformułowane w skardze zarzuty dotyczą nie sytuacji prawnej skarżącej (będącej spółką z ograniczoną odpowiedzialnością), lecz sytuacji prawnej jej wspólników (a w szczególności – jak podnosi skarżąca – wspólnika, który zbył swoje udziały w spółce). Wywody skarżącej, mające w jej zamierzeniu świadczyć o naruszeniu przysługujących jej konstytucyjnych wolności i praw, w rzeczywistości dotyczą zatem kogo innego. Skoro skarżąca twierdzi, że w wyniku przedstawienia umowy zbycia udziałów w spółce doszłoby do naruszenia konstytucyjnych praw wspólników, to – w ocenie Trybunału – jej zarzuty nie mogą być uwzględnione. Postawić by je bowiem mogli wyłącznie wspólnicy. Jednocześnie Trybunał zaznacza, że skoro skarżąca nie przedstawiła sądowi rejestrowemu umowy zbycia udziałów, to do naruszenia wskazanych w skardze praw wspólników w ogóle nie doszło. Naruszenie to ma jedynie charakter potencjalny, nieuzasadniający przyznania ochrony skargowej.

Dodatkowo Trybunał zwraca uwagę na to, że skarżąca sama mogła zadbać o ochronę „wrażliwych informacji” („wrażliwych” nawet z jej perspektywy – tj. dotyczących jej sytuacji finansowej). Należy bowiem podkreślić, że z zaskarżonego przepisu nie wynika to, jak sąd rejestrowy bada, czy zgłoszone dane są zgodne ze stanem rzeczywistym. Tym samym – wbrew swoim twierdzeniom – skarżąca mogła, jak trafnie uznał w jej sprawie sąd drugiej instancji, przedstawić umowę zbycia udziałów z utajnieniem tych elementów, które uważała za objęte tajemnicą handlową.

Ze względu na znaczenie Krajowego Rejestru Sądowego – w tym wypadku rejestru przedsiębiorców – dla obrotu prawnego (choćby z powodu domniemania prawdziwości

wpisów ujawnionych w rejestrze – art. 17 ust. 1 u.k.r.s.) Trybunał zaznacza, że nie można sprowadzać sądów rejestrowych do takiej roli, jaką proponuje skarżąca. Trzeba bowiem podkreślić, że sądy te mają również obowiązek zbadania np. tego, czy dołączone do wniosku dokumenty są zgodne pod względem treści z przepisami prawa. Nie mogą więc poprzestać wyłącznie na ocenie formalnej tych dokumentów.

Bez znaczenia dla rozpatrywanej skargi pozostają też doświadczenia pełnomocnika skarżącej, a to właśnie ze względu na brzmienie art. 23 ust. 2 zdanie drugie u.k.r.s. i umożliwienie przez ustawodawcę badania zgodności zgłoszonych danych ze stanem rzeczywistym tylko wtedy, gdy sąd rejestrowy ma uzasadnione wątpliwości (które – co oczywiste – nie muszą pojawić się w każdej sytuacji).

Wobec powyższego Trybunał stwierdza, że skarżąca nie wykazała naruszenia swoich konstytucyjnych praw podmiotowych. Nie ma więc podstaw, by uznać, że skarżącej przysługuje skarga, o której mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji, co świadczy o niedopuszczalności złożonej skargi (art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK).

Z tej przyczyny Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.